

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 12 IULIE 1973¹

**Comisia Comunităților Europene
împotriva
Republicii Federale Germania**

„Ajutoare pentru reconversia regiunilor miniere”

Cauza 70/72

În cauza 70/72,

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE, reprezentată de Jochen Thiesing, consilierul său juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul consilierului său juridic, Pierre Lamoureux, 4, boulevard Royal,

reclamantă,

împotriva

REPUBLICII FEDERALE GERMANIA, reprezentată de Martin Seidel, „Regierungsdirektor” în Ministerul Federal al Economiei, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cancelaria Ambasadei Republicii Federale Germania, 3, boulevard Royal,

pârâtă,

având ca obiect constatarea nerespectării, de către Republica Federală Germania, a Deciziei Comisiei din 17 februarie 1971 privind ajutoarele acordate în temeiul articolului 32 din Legea privind adaptarea și reconversia exploatărilor carbonifere și a regiunilor miniere germane,

CURTEA,

compusă din R. Lecourt, președinte, R. Monaco și P. Pescatore (judecător-raportor), președinți de cameră, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh, M. Sørensen și A. J. Mackenzie Stuart, judecători,

avocat general: H. Mayras,

grefier: A. Van Houtte,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Întrucât prin cererea depusă la grefă la 2 octombrie 1972, Comisia a sesizat Curtea, în temeiul articolului 93 alineatul (2) din Tratatul CEE, cu o acțiune în constatarea următoarelor:

1) nerespectarea, de către Republica Federală Germania, a Deciziei Comisiei din 17 februarie 1971 privind ajutoarele acordate în temeiul articolului 32 din Legea din 15 mai 1968 privind

---

¹ Limba de procedură: germana.

adaptarea și reconversia exploatărilor carbonifere și a regiunilor miniere germane (denumită „Kohlegesetz”, *Bundesgesetzblatt* 1968, I, p. 365), prelungită prin articolul 9 din Legea din 18 august 1969 privind acordarea de subvenții pentru investiții și de modificare a anumitor dispoziții privind regimul fiscal și regimul subvențiilor (denumită „Steueränderungsgesetz 1969”, *Bundesgesetzblatt* 1969, I, p. 1211),

2) obligarea Republicii Federale Germania de a solicita beneficiarilor restituirea anumitor subvenții acordate nerespectând decizia menționată.

Cu privire la obiectul litigiului

2 Întrucât articolul 32 din Legea din 15 mai 1968 (*Kohlegesetz*) a oferit posibilitatea de a acorda, pe o perioadă determinată, ajutoare sub forma reducerii impozitului pentru a favoriza anumite investiții de natură să amelioreze structura economică a regiunilor germane afectate de criza cărbunelui;

întrucât proiectul de lege respectiv a fost notificat în mod corespunzător Comisiei la 15 iunie 1967, iar aceasta din urmă a anunțat, la 30 noiembrie 1967, că nu are nicio obiecție de făcut;

3 întrucât prin articolul 9 din Legea din 18 august 1969 (*Steueränderungsgesetz*), efectele articolului 32 din Legea din 15 mai 1968 au fost prelungite pentru o perioadă de doi ani, ca urmare a unui amendament propus de o comisie din Bundestag și adoptat de acesta la 18 iunie 1969 și aprobat la 10 iulie 1969 de Bundesrat;

întrucât Guvernul Republicii Federale Germania a notificat Comisiei acest fapt la 16 iulie 1969;

întrucât, deși guvernul german și-a îndeplinit cu întârziere obligația de a oferi informații, impusă statelor membre prin articolul 93 alineatul (3) prima teză, Comisia, pe de altă parte, nu a făcut uz de competențele care îi sunt conferite prin a doua și a treia teză din același alineat, ci s-a limitat, în comunicarea din 1 august 1969, la formularea unor reproșuri și solicitarea unor informații mai ample;

întrucât în aceste condiții, dispoziția legislativă votată de Parlament a putut intra în vigoare în urma promulgării legii, care a avut loc la 18 august 1969;

întrucât prin nota verbală din 1 octombrie 1969, guvernul german a oferit Comisiei niște explicații sumare cu privire la condițiile în care legea de modificare a fost votată;

4 întrucât numai prin scrisoarea din 30 iulie 1970 Comisia a adresat guvernului german o punere în întârziere în temeiul articolului 93 alineatul (2) din tratat, prin care îi solicita, de asemenea, să nu mai adopte decizii cu privire la acordarea de ajutoare pe teritoriul landului Renania de Nord-Westfalia cu începere de la 1 decembrie 1970;

5 întrucât în *Jurnalul Oficial* din 14 august 1970, Comisia a publicat o comunicare de punere în întârziere pentru ca toate părțile interesate — altele decât statele membre — să îi prezinte observațiile lor privind prelungirea perioadei de acordare a subvențiilor pentru investiții în cauză;

întrucât potrivit opiniei Comisiei, această comunicare a produs efecte, în privința destinatarilor, de la 20 august 1970;

6 întrucât la 17 februarie 1971, Comisia a adoptat decizia a cărei nerespectare este imputată Republicii Federale Germania, decizie care a produs efecte de la 24 februarie 1971, în urma notificării sale guvernului german;

întrucât articolul 1 din decizia respectivă prevede că Republica Federală Germania ia fără întârziere toate măsurile necesare pentru a înceta, în regiunile miniere din landul Renania de Nord-Westfalia, acordarea neselectivă a subvențiilor pentru investiții prevăzute la articolul 32 alineatul (1) din Legea privind adaptarea și reconversia exploatărilor carbonifere și regiunilor miniere germane (*Kohlegesetz*), modificată prin articolul 9 din Legea din 18 august 1969 (*Steueränderungsgesetz*);

7 întrucât prin urmare, Comisia și guvernul german au început negocieri pentru a stabili criteriile de „acordare selectivă” a subvențiilor, în scopul de a pune pârâta în măsură să îndeplinească obligațiile ce decurg din Decizia din 17 februarie 1971;

întrucât, deși aceste negocieri au condus la o soluție, acceptată de comun acord, în ceea ce privește aria geografică de aplicare a deciziei, nu același lucru s-a întâmplat în cazul calendarului aplicării sale de către autoritățile germane;

întrucât acestea au adoptat, pentru punerea în aplicare a Deciziei din 17 februarie 1971, dispoziții tranzitorii pe care Comisia le consideră o neîndeplinire a obligațiilor care decurg din decizia respectivă.

Cu privire la admisibilitate

8 Întrucât Republica Federală Germania contestă admisibilitatea acțiunii introduse în temeiul articolului 93 alineatul (2) primul paragraf pe motiv că Decizia Comisiei din 17 februarie 1971, contrar unei cerințe formale din tratat, nu stabilește un termen, ci solicită să se pună capăt „fără întârziere” regimului de ajutoare contestat;

întrucât stabilirea unui astfel de termen, conform cerinței imperative de la articolul 93 alineatul (2), ar constitui condiția introducerii acțiunii în conformitate cu modalitățile speciale din dispoziția în cauză;

9 întrucât în realitate, acest motiv privește nu admisibilitatea acțiunii, ci validitatea Deciziei din 17 februarie 1971;

întrucât prin urmare, acest motiv privind inadmisibilitatea trebuie respins;

10 întrucât în al doilea rând, pârâta susține inadmisibilitatea, în special, a celui de al doilea capăt de cerere, conform căruia ar avea obligația de a solicita beneficiarilor să restituie, în anumite termene, subvențiile acordate ulterior Deciziei din 17 februarie 1971;

întrucât potrivit pârâtei, din articolul 171 din tratat rezultă că, în cadrul unei acțiuni îndreptate împotriva unui stat membru, Curtea de Justiție ar trebui să se limiteze la a constata neîndeplinirea obligațiilor, fără a avea competența de a obliga statul membru să ia anumite măsuri;

întrucât de fapt, stabilirea măsurilor pe care le implică executarea hotărârii Curții pentru a elimina efectele neîndeplinirii obligațiilor este exclusiv de competența a statului membru în cauză;

11 întrucât în temeiul articolului 93 alineatul (2) al doilea paragraf, „în cazul în care statul nu se conformează deciziei în termenul stabilit, Comisia ... poate sesiza direct Curtea de Justiție...”;

12 întrucât în capătul de cerere în cauză se solicită Curții să constate că pârâta, atunci când a omis să solicite beneficiarilor restituirea ajutoarelor primite în mod necuvenit, nu a respectat o obligație care îi revine în temeiul Deciziei din 17 februarie 1971;

13 întrucât o astfel de cerere este admisibilă întrucât Comisia are, atunci când constată incompatibilitatea unui ajutor cu piața comună, competența de a decide că statul interesat trebuie să îl elimine sau să îl modifice;

întrucât eliminarea sau modificarea respectivă, pentru a avea efect util, poate include obligația de a solicita rambursarea ajutoarelor acordate prin încălcarea tratatului, astfel încât în lipsa măsurilor de recuperare Comisia poate sesiza Curtea în această privință;

întrucât pe de altă parte, o cerere a Comisiei, în cadrul procedurii de la articolele 169–171, care are în vedere constatarea faptului că prin omiterea luării anumitor măsuri un stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul tratatului, este de asemenea admisibilă;

întrucât de fapt, întrucât obiectivul tratatului este de a se ajunge la eliminarea efectivă a neîndeplinirii obligațiilor și a consecințelor trecute și viitoare ale acestora, este de competența autorităților comunitare care au misiunea de a asigura respectarea tratatului să stabilească măsura în care obligația care îi revine statului membru în cauză poate fi, eventual, concretizată în avizele motivate sau în deciziile adoptate în temeiul articolului 169 și, respectiv, al articolului 93 alineatul (2), precum și în cererile adresate Curții;

întrucât prin urmare, acest motiv trebuie respins;

Cu privire la fond

14 Întrucât neîndeplinirea obligațiilor imputată Republicii Federale Germania constă în continuarea acordării subvențiilor pentru investiții, în temeiul Legii de modificare din 18 august 1969, deși regiunile din landul Renania de Nord–Westfalia nu mai îndeplineau criteriile pentru acordarea ajutoarelor prevăzute de Legea din 15 mai 1968;

15 întrucât în cursul procedurii, Comisia a făcut trimitere la date diferite pentru a putea stabili efectul interdicției de a acorda ajutoarele respective;

16 întrucât prin punerea în întârziere adresată guvernului german la 30 iulie 1970, Comisia a solicitat acestuia „să se asigure că, după 1 decembrie 1970, nu se mai adoptă decizii noi cu privire la acordarea ajutoarelor în conformitate cu articolul 32 din Legea privind exploatarea de cărbune în landul Renania de Nord–Westfalia”;

întrucât cu toate acestea, Comisia nu pare să fi insistat pe respectarea acestei date;

17 întrucât dimpotrivă, Comisia asociază efecte juridice comunicării publicate în *Jurnalul Oficial* din 14 august 1970, în sensul că de la data la care părțile interesate au putut lua cunoștință de comunicarea respectivă, acestea nu se mai puteau baza pe un interes legitim pentru a menține dispozițiile legale privind acordarea și prelungirea regimului de ajutoare în litigiu;

întrucât pentru a stabili efectul Deciziei din 17 februarie 1971 în timp, este necesar, în prealabil, să se examineze această problemă;

18 întrucât comunicarea publicată în *Jurnalul Oficial* din 14 august 1970 informează, în primul rând, că procedura prevăzută la articolul 93 alineatul (2) prima teză din Tratatul CEE a fost inițiată de Comisie împotriva regimului de ajutoare în cauză, „întrucât acordarea nediferențiată a acestor subvenții pentru investiții în toate regiunile miniere din landul Renania de Nord–Westfalia nu mai poate fi considerată compatibilă cu piața comună”;

întrucât în al doilea rând, comunicarea invită părțile interesate să prezinte Comisiei observațiile lor cu privire la prelungirea perioadei de acordare a subvențiilor pentru investiții în cauză;

19 întrucât în conformitate cu articolul 93 alineatul (2) prima teză, comunicarea respectivă urmărește exclusiv să obțină, din partea celor interesați, toate informațiile destinate clarificării necesare Comisiei în acțiunea sa viitoare;

întrucât, având în vedere acest obiectiv și, în plus, caracterul foarte sumar al termenilor utilizați pentru a descrie și caracteriza regimul de ajutoare în cauză, nu se poate deduce vreun efect al acestei comunicări asupra drepturilor particularilor în sensul dorit de Comisie;

întrucât în consecință, această dată nu trebuie luată în considerare pentru a determina efectul Deciziei din 17 februarie 1971, ale cărei date constituie, prin urmare, singurele elemente de luat în considerare pentru a se pronunța cu privire la neîndeplinirea obligațiilor imputată Republicii Federale Germania;

20 întrucât în temeiul articolului 93 alineatul (2), în cazul în care Comisia constată că un ajutor acordat de un stat nu este compatibil cu piața comună, aceasta hotărăște „eliminarea sau modificarea ajutorului” de către statul în cauză;

întrucât spre deosebire de alineatul (3) al aceluiași articol, al cărui sistem implică, pentru Comisie, competența de a lua, dacă este necesar, măsuri imediate și provizorii, deciziile adoptate în temeiul articolului 93 alineatul (2) nu pot avea efect deplin decât cu condiția ca Comisia să precizeze statului membru în cauză care ajutoare sunt recunoscute ca fiind incompatibile cu tratatul și, prin urmare, fac obiectul eliminării sau al modificării;

21 întrucât în această privință, din dispozitivul Deciziei din 17 februarie 1971 s-ar părea că Comisia a solicitat Republicii Federale Germania să ia toate măsurile necesare pentru a înceta, în regiunile miniere din landul Renania de Nord–Westfalia, acordarea „neselectivă” a subvențiilor pentru investiții, fără a preciza perioada și criteriile în temeiul cărora pârâta ar fi trebuit să elimine sau să modifice ajutoarele în cauză;

întrucât informațiile din preambulul și antecedentele deciziei permit să se recunoască, cel mult, că criteriul diferențierii ar trebui să aibă un caracter teritorial, în sensul că prelungirea regimului de ajutoare nu trebuia să avantajeze decât anumite regiuni afectate în mod deosebit de criza cărbunelui;

22 întrucât precizările dorite, în ceea ce privește aria geografică de aplicare a Deciziei din 17 februarie 1971, au fost elaborate abia în cursul lucrărilor pe care Comisia le-a desfășurat ulterior deciziei cu reprezentanții guvernului german;

întrucât numai în comunicarea din 16 decembrie 1971 a definit Comisia criteriile de diferențiere teritorială la acordarea ajutoarelor, formulând anumiți parametri cu caracter economic care să poată servi în acest scop și enumerând circumscripțiile teritoriale în cadrul cărora continuarea acordării subvențiilor pentru investiții poate fi considerată compatibilă cu tratatul;

întrucât lista definitivă a acestor circumscripții — mai amplă decât fusese preconizată în comunicarea din 16 decembrie 1971 — apare numai în concluziile la cererea introductivă de instanță;

23 întrucât se pare că, în lipsa unor precizări suficiente cu privire la unul dintre elementele esențiale ale deciziei adoptate în temeiul articolului 93 alineatul (2), obiectul obligației impuse Republicii Federale Germania a fost nedeterminat până când, în urma lucrărilor desfășurate în comun cu reprezentanții guvernului german, Comisia a fost în măsură să îi indice acestuia, cu precizia necesară, care putea fi aria geografică de aplicare a ajutoarelor avute în vedere prin legea de prelungire a valabilității legii din 15 mai 1968 și care erau, în mod corespunzător, circumscripțiile în cadrul cărora această prelungire nu se putea aplica;

întrucât nu se poate reproșa autorităților germane că, în condițiile incertitudinii în privința unuia dintre aspectele esențiale ale interdicției formulate de către Comisie, a adoptat dispozițiile necesare pentru a ține cont de interesele legitime ale investitorilor care operau în cadrul zonelor care ulterior trebuiau excluse de la acordarea ajutoarelor în cauză;

24 întrucât prin urmare, acțiunea trebuie respinsă;

Cu privire la cheltuielile de judecată

25 Întrucât în temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată;

Întrucât reclamanta a căzut în pretenții;

Pentru aceste motive,

având în vedere actele de procedură;

după ascultarea raportului judecătorului-raportor;

după ascultarea pledoariilor părților;

după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, în special articolele 93, 169 și 171;

având în vedere Protocolul privind statutul Curții de Justiție a Comunității Economice Europene;

având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene;

CURTEA,

respingând orice alte concluzii, mai ample sau contrare, hotărăște:

1) respinge acțiunea;

2) obligă pârâta la plata cheltuielilor de judecată.

Lecourt   Monaco   Pescatore   Donner   Mertens de Wilmars

   Kutscher   Ó Dálaigh   Sørensen   Mackenzie Stuart

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 12 iulie 1973.

Grefier

Președinte

A. Van Houtte

R. Lecourt